

SELETUSKIRI

maeluministri määruse “Maaeluministri 9. septembri 2016. a määruse nr 53 “Põllumajandusliku tegevusega alustava noore ettevõtja toetus” muutmine” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse “Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse” § 67 lõike 2 alusel.

Põllumajandusliku tegevusega alustava noore ettevõtja toetust antakse “Eesti maaelu arengukava 2014–2020” (edaspidi *arengukava*) meetme 6 „Põllumajanduslike majapidamiste ja ettevõtluse areng” tegevuse liigi „Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine” raames. Toetust antakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (edaspidi *määrus (EL) nr 1305/2013*) (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548) artikli 19 lõike 1 punkti a alapunktis i sätestatud alusel.

Määrusega muudetakse maaeluministri 9. septembri 2016. a määrust nr 53 “Põllumajandusliku tegevusega alustava noore ettevõtja toetus” (edaspidi *kehtiv määrus*) eesmärgiga ühtlustada noorte põllumajandustootjate vanuse ülempiir määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 2 punktis n sätestatuga ja lihtsustada üksikute nõuete sõnastust, mis võimaldab neid paremini ja üheselt mõista. Sätestatakse täpne hilisem aeg, millal toetuse taotleja majandusaasta aruanne peab äriregistris olema, sätestatakse selgelt, et nõutav müügitulu suurus või standardkogutoodangu väärtus peab olema saavutatud taotluse esitamisele järgneval majandusaastal.

Olulisemad muudatused on järgnevad:

- ühtlustatakse noorte põllumajandustootjate vanuse ülempiir määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 2 punktis n sätestatuga;
- välistatakse toetuse andmine Rail Balticu raudtee trassi koridori asukohas oleval maal tegevuse elluviimiseks.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Maaeluministeeriumi maaelu arengu osakonna maaettevõtluse büroo peaspetsialist Tõnu Taat (tel 625 6134, tonu.taat@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Maaeluministeeriumi õigusosakonna nõunik Jaana Lepik (tel 625 6202, jaana.lepik@agri.ee). Keeleliselt toimetas eelnõu Maaeluministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Leeni Kohal (tel 625 6165, leeni.kohal@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb seitsmest punktist.

Eelnõu punktis 1 muudetakse kehtiva määruse § 2 lõike 1 punkte 1 ja 2. Punktiga muudetakse taotlejate vanuse ülempiiri taotluse esitamise ajal – alla 40-aastased asendatakse kuni 40-aastaste füüsiliste isikutega. See tähendab, et kui seni said toetust taotleda isikud, kes olid taotluse esitamise ajal 39-aastased või nooremad, siis edaspidi saavad toetust taotleda isikud, kes on 40-aastased või nooremad. Muudatusega ühtlustatakse noorte põllumajandustootjate vanuse ülempiir määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 2 lõike 2 punktis n sätestatuga. Ühtlasi ühtlustatakse kõnealune vanusepiir teistes sarnastes toetusmeetmetes sätestatud piirmääraga. Taotlejate vanusepiiri tõstmine ühe aasta võrra võib suurendada toetuse saajate senist keskmist vanust, mis on umbes 29–30 aastat, ligikaudu 3–4 kuu võrra, kuid tagab sarnastes olukordades ühtsed tingimused ning seeläbi suurema õigusselguse. Muudatusega laieneb toetuse sihtgrupp, kuna toetust saavad edaspidi taotleda ka 40-aastased füüsilised isikud, kes alustavad põllumajandustoodete või nende töötlemisel saadud toodete tootmisega.

Toetuse iseseisvalt taotlemiseks peab taotleja taotluse esitamise ajal olema vähemalt 18-aastane ehk isik peab olema täisealine.

Eelnõu punktis 2 on normitehniline muudatus, mis ei muuda sätte sisu. Muudatusega tagatakse sätte üheselt mõistetavus. Mõiste “meede” on oma tähenduselt laiem, hõlmates määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 19 alusel rakendatavaid tegevusi terviklikult. Mõiste “tegevuse liik” on kitsam ja seda kohaldatakse näiteks artikli 19 alusel rakendatavate üksikute tegevuste korral.

Eelnõu punktiga 3 sõnastatakse uuesti kehtiva määruse § 3 “Nõuded taotlejale” lõige 8. Sõnastust on täpsustatud lauseosaga “taotluse esitamise ajaks äriregistrile esitatud, kui majandusaasta aruande äriregistrile esitamine on äriseadustiku alusel nõutav”, mis sätestab täpse hilisema aja, millal toetuse taotleja majandusaasta aruanne peab äriregistris olema.

Kõik toetuse taotlejale seatud nõuded on komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 640/2014 artikli 35 lõike 1 tähenduses toetuskõlblikkuse kriteeriumid. See tähendab, et kui toetuse taotleja ei täida vähemalt ühte talle seatud nõuet, siis tema taotlust ei rahuldata.

Eelnõu punktiga 4 ühtlustatakse § 14 lõike 2 punkti 4 ajaperioodi käsitleva tekstiosa sõnastust kehtiva määruse § 4 lõikes 5 sätestatuga, asendades tekstiosa “ühe aasta jooksul arvates taotluse rahuldamise otsuse tegemisest” tekstiosaga “taotluse esitamisele järgneva majandusaasta jooksul”. Ühtlustamine on vajalik, kuna eelnimetatud ajaperioodi määratlused, mille jooksul tuleb saavutada vastavus aktiivse põllumajandustootja määratlusele, ei pruugi kattuda, sest mõne toetuse saaja majandusaasta võib lõppeda hiljem.

Eelnõu punktides 5 ja 6 täpsustatakse kehtiva määruse § 14 lõike 2 punktide 5 ja 7 sõnastust, asendades raskemini mõistetavad tekstiosad “ajavahemikul, mis algab taotluse esitamisele vahetult järgneva majandusaasta lõpust ja lõpeb sihipärase kasutamise perioodi lõpuga” ja “taotluse esitamisele vahetult järgneva majandusaasta lõpust” paremini ja üheselt mõistetavate tekstiosadega “arvates taotlemisele järgnevast majandusaastast kuni sihipärase kasutamise perioodi lõpuni” ja “taotlemisele järgnevast majandusaastast”. Eesmärk on sätestada selgelt, et nõutav müügitulu suurus või standardkogutoodangu väärtus peab olema saavutatud taotluse esitamisele järgneval majandusaastal, mitte ülejäreneval, nagu võis senisest tekstist ekslikult aru saada. Muudatusega punktide sisu ei muutu.

Eelnõu punktiga 7 täiendatakse määrust §-ga 18, milles kehtestatakse rakendussäte, mille kohaselt alates 2017. aastast ei saa taotleda põllumajandusliku tegevusega alustava noore

ettevõtja toetust sellise tegevuse elluviimiseks, mille raames ehitatakse ehitised või tehakse muu investeering maale, mis Harju, Rapla ja Pärnu maakonnas algatatud maakonnaplaneeringu kohaselt määratakse Rail Balticu raudtee trassi koridori asukohaks. Vabariigi Valitsuse 12. aprilli 2012. a korraldusega nr 173 “Maakonnaplaneeringu koostamise algatamine Rail Balticu raudtee trassi koridori asukoha määramiseks” algatati Harju, Rapla ja Pärnu maakonnaplaneeringu koostamine Rail Balticu raudtee trassi koridori asukoha määramiseks. Eelnõu koostamise ajaks on maakonnaplaneeringu koostamine jõudnud etappi, kus raudtee trassi koridori asukoht on põhimõtteliselt paigas ning planeeringute avaliku väljapaneku kaudu ka elanikkonnale teada. Kavandatud ajakava kohaselt kehtestatakse maakonnaplaneeringud 2017. aastal.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L), komisjoni määrus (EÜ) nr 808/2014, millega kehtestatakse määruse (EL) nr 1305/2014 rakendamise üksikasjalikud eeskirjad kontrollimenetluse rakendamise ja maaelu arengu toetusmeetmete nõuetele vastavuse kohta (ELT L 368, 23.12.2006, lk 74–84), komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 807/2014 millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja kehtestatakse üleminekusätted ja komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 640/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas, otsetoetuste, maaelu arengu toetuse ja nõuetele vastavuse süsteemiga seoses kohaldatavatest maksetest keeldumise ja nende tühistamise tingimuste osas ning kõnealuste toetuste ja süsteemiga seotud halduskaristuste osas.

4. Määruse mõjud

Määruse eelnõuga tehtavad muudatused tagavad parema õigusselguse ja mõjutavad positiivselt taotluste menetlemist, kuna on lihtsustatud nõuete sõnastust, mis teeb mitmed nõuded arusaadavamaks ja üheselt mõistetavaks ning parendab seeläbi meetme elluviimist. Täpsustavate ja selgitavate muudatuste tegemisel on arvesse võetud toetuse varasema taotlusvooru käigus saadud kogemusi. Võrreldes kehtiva määrusega on muudatused ettevõtjatele ja rakendajale positiivset laadi, kuna muudatused tagavad parema õigusselguse.

Olulisema mõjuga muudatuseks on eelnõus meetme sihtgrupi suurenemine. Taotlejate vanusepiiri tõstmine ühe aasta võrra võib suurendada toetuse saajate senist keskmist vanust, mis on umbes 29–30 aastat, ligikaudu 3–4 kuu võrra, kuid tagab sarnastes olukordades ühtsed tingimused ning seeläbi suurema õigusselguse. Muudatuse mõju on sektorile positiivne, kuna annab sihtgrupile toetuse taotlemiseks pikema aja.

Muudatuse tulemusena ei saa alates 2017. aastast taotleda põllumajandusliku tegevusega alustava noore ettevõtja toetust sellise tegevuse elluviimiseks, mille raames ehitatakse ehitised või tehakse muu investeering maale, mis Harju, Rapla ja Pärnu maakonnas algatatud maakonnaplaneeringu kohaselt määratakse Rail Balticu raudtee trassi koridori asukohaks. Praegu on Rail Balticu raudtee trassi koridoris maad, mille kohta taotletakse ühtset pindalatoetust, umbes 2200 hektarit.

Määruse rakendamiseks vajalikud menetlustoimingud teeb PRIA. PRIA on olemas määruse rakendamiseks vajalik haldussuutlikkus ja tehniline võimekus.

Rakendamise senised tulemused näitavad, et noorte põllumajandustootjate toetusmeede soodustab parema erialase pädevusega ja vajaliku töökogemusega ning oma vanematele kuulunud ettevõtte üle võtnud noorte põllumajandustootjate lisandumist, mis mõjub edaspidi positiivselt nii toetust saanud ettevõtetele kui ka põllumajandussektorile tervikuna.

Tootlikkust ja tootmise tõhusust aitab suurendada asjaolu, et enamik (81%) esimese taotlusvooru käigus toetuse saajatest on põllumajandusliku kõrg-, kutse-kesk- või kesk-eriharidusega või on omandanud Eesti “Kvalifikatsiooniraamistiku” 5 kutsetaseme (meistritase). Enamikul toetuse saajatest on vähemalt kaheaastane põllumajandustootmise valdkonna töökogemus, nad on kursis moodsate tehnoloogiatega, tunnevad valdkonna trende ja oskavad korraldada teiste inimeste tööd ning on koostanud PRIA hindamiskomisjoni poolt enam hindepunkte saanud äriplaani. Tänu suurele konkurentsile oli võimalik määrata toetus parematele – esitatud taotlustest rahuldati 42%.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisategevusi ega -kulusid. Taotluste elektroonseks esitamiseks vajaliku süsteemi loomise kulud on kantud „Eesti maaelu arengukava 2014–2020“ tehnilise abi vahenditest.

Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamise toetust rahastatakse 82% ulatuses Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) ning 18% ulatuses Eesti riigi riigieelarvest. Programmiperioodiks planeeritud eelarve on 22,1 miljonit eurot, sealhulgas riigieelarvest 4,0 miljonit eurot.

Teave eeldatavate tulude kohta puudub.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile õigusaktide eelnõude elektroonilise kooskõlastamise infosüsteemi EIS kaudu. Rahandusministeerium ei ole Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement“ § 7 lõike 4 kohaselt ettenähtud tähtjaks EISi kandnud kirja eelnõu kooskõlastamise või eelnõuga põhjendatult kooskõlastamata jätmise kohta ning ei ole taotlenud tähtaja pikendamist ega teatanud sellest ning seetõttu loetakse eelnõu kooskõlastatuks.

Eelnõu saadeti arvamuse andmiseks “Eesti maaelu arengukava 2014–2020” seirekomisjonile. Eelnõu on välja töötatud koostöös PRIAga.

(allkirjastatud digitaalselt)

Illar Lemetti

Kantsler